

Prezydent Miasta
Tychy

KPZiS + Sesja RM

21/6/24 WR

SWZ.8135.1.17.2024

Tychy, 4 czerwca 2024 r.

Szanowny Pan

Wojciech Czarnota
Przewodniczący Rady
Miasta Tychy

Przedkładam raport w wykonania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024 i efektów jego realizacji w 2023 roku z prośbą o przedłożenie pod obrady członkom Komisji Porządku Publicznego, Zdrowia, Spraw Społecznych i Samorządowych na posiedzeniu 13 czerwca 2024 roku oraz pod obrady Rady Miasta 20 czerwca 2024 roku.

Z poważaniem

PREZYDENT MIASTA TYCHY

Maciej Gramatyka

Załącznik:

1. Raport z wykonania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024 i efektów jego realizacji w 2023 roku

Otrzymują:

1. adresat
2. aa

RAPORT Z WYKONANIA

Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024 i efektów jego realizacji w 2023 roku.

Głównym celem Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień oraz ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, zwłaszcza szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych. Cel ten realizowany jest poprzez pięć zadań:

- I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem.
- II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie.
- III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- IV. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.
- V. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

W 2023 r. w ramach powyższych zadań zrealizowano następujące działania:

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem

Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana w ramach otrzymanej dotacji prowadził działania motywujące osoby uzależnione do rozpoczęcia procesu leczenia i wyjścia z uzależnienia oraz prowadził dodatkowe programy terapeutyczne i rehabilitacyjne (nieobjęte kontraktem z NFZ) dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, spożywających alkohol ryzykowanie i szkodliwie lub używających substancji psychoaktywnych – m.in. terapię grupową, indywidualny program szybkiej interwencji terapeutycznej, pomoc psychologiczną, trening zachowań konstruktywnych, program redukcji szkód. Natomiast w Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy prowadzonym przez Stowarzyszenie „Trzeźwość Życia” prowadzono konsultacje dla osób z problemem narkotykowym i alkoholowym.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) podczas spotkań w Zespołach Opiniodawczych prowadziła działania motywujące do podjęcia leczenia odwykowego wobec osób zgłoszonych do MKRPA, postępowania przygotowawcze o nałożenie sądowego obowiązku leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu, w tym kierowała zgłoszonych na

badanie przez biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz formalne wnioski do sądu.

W ramach umowy z certyfikowanym specjalistą psychoterapii uzależnień pracownicy Ośrodka Pomocy Psychologicznej, Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana uczestniczyli w superwizji klinicznej w wymiarze trzech siedmiodziesiętnych spotkań. W superwizji analizowano procesy psychoterapii indywidualnej pacjentów uzależnionych od środków psychoaktywnych oraz członków rodzin uzależnionych. Weryfikowano kierunki pracy terapeutycznej z pacjentami zarówno w terapii podstawowej jak i pogłębionej.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie.

Stowarzyszenie Trzeźwość Życia prowadziło Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy. Zadanie adresowane było do osób uzależnionych od środków psychoaktywnych oraz ich rodzin, oferowana była pomoc dla wszystkich jej członków w zakresie różnych zjawisk charakterystycznych dla rodzin z problemem uzależnień: motywowanie, udzielanie wsparcia po leczeniu, pomoc psychologiczna i prawna, rozpoznawanie zjawisk przemocy domowej i inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej.

Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana prowadził terapię wspierającą proces leczenia osób pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym, osób współuzależnionych i dorosłych wychowujących się w rodzinach z problemem uzależnień oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

Przekazano środki finansowe na prowadzenie 5 placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i socjoterapeutycznej wraz z koloniami/obozami wyjazdowymi dla dzieci i młodzieży, w tym:

- Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek św. Faustyna prowadziła placówkę wsparcia dziennego – w formie specjalistycznej dla 50 dzieci w wieku 3-15 lat;
- Stowarzyszenie na rzecz Edukacji, Rozwoju i Opieki „SERiO” prowadziło placówkę wsparcia dziennego – w formie specjalistycznej dla 30 dzieci w wieku 3-15 lat;
- Ośrodek Christoforos prowadził placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej dla 50 dzieci w wieku szkolnym;
- Ośrodek Charytatywno-Społeczny Oratorium pw. św. Rodziny prowadził placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej dla 30 dzieci w wieku szkolnym;
- Ośrodek Benedictus prowadził placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej dla 30 dzieci w wieku szkolnym.

Dodatkowo w 2023 r. dzieci i młodzież z rodzin z problemami uzależnień oraz podopieczni kuratorów i pracowników socjalnych objętych programami profilaktycznymi mogły skorzystać z bezpłatnych zajęć na miejskim basenie.

Przekazano środki finansowe do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na prowadzenie filii Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego przy ulicy Katowickiej 229/3 dla 20 podopiecznych w wieku 7–16 lat wraz z programem profilaktycznym „Życiowe ABC” oraz dofinansowano Placówkę Pieczy Zastępczej „Kwadrat” w ramach organizacji wyjazdów wakacyjnych dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Ośrodek Christoforos przy Parafii Rzymskokatolickiej bł. Karoliny Kózkówny, w ramach otrzymanej dotacji, zrealizował kolonie letnie oraz wyjazdowy wypoczynek integracyjno-profilaktyczny o charakterze edukacyjno-informacyjnym z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych wraz z programami profilaktycznymi dla 190 dzieci i młodzieży dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie.

Zrealizowano cykl szkoleń/konsultacji, doradztwa merytorycznego dla wychowawców i kierowników tyskich placówek wsparcia dziennego. Działania miały na celu wsparcie merytoryczne pracowników tych placówek w podejmowaniu efektywnych działań wychowawczych, opiekuńczych, rozwojowych i korekcyjnych na rzecz dzieci, młodzieży i ich rodziców, poszerzenie wiedzy teoretycznej i pogłębienie rozumienia zagadnień kryzysowych rodzin związanych z placówkami wsparcia dziennego – zwłaszcza traumy, budowanie planów i monitorowanie działań pomocowych wobec dziecka i rodziny oraz poszerzenie wiedzy teoretycznej i pogłębienie rozumienia zagadnień kryzysowych, jak również wypracowanie modelu pracy interdyscyplinarnej. Działania realizował Instytut Rozwoju Potencjału Życia Piotr Bednarczyk.

Zrealizowano szkolenia warsztatowe nt. wsparcia dla dzieci z FASD dla psychologów, pedagogów, logopedów, nauczycieli, pracowników świetlic oraz zajęcia poszerzające podstawową wiedzę na temat tego jak alkohol wpływa na zdrowie i rozwój dziecka w okresie prenatalnym. Szkolenie dedykowano profilaktykom, pracownikom społecznym, terapeutom uzależnień, członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dofinansowano Ośrodek Interwencji Kryzysowej - miejsce pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w których występują problemy alkoholowe.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

W 25 tyskich przedszkolach przeprowadzono rekomendowany program profilaktyczny pn. „Poruszające Bajki o Emocjach”. Działania podejmowane w ramach realizacji programu miały na celu m.in.: wspieranie rozwoju kompetencji emocjonalno-społecznych, radzenie sobie z trudnymi sytuacjami, komunikowanie swoich potrzeb i odczuć, nawiązywanie i utrzymywanie zdrowych relacji z rówieśnikami. Program pozwolił dzieciom rozwinąć zdolności do rozpoznawania, regulowania emocji i wyrażania ich w zdrowy sposób oraz rozwój empatii wobec siebie i innych. Zajęcia pomogły dzieciom nawiązać głębokie relacje z innymi i lepsze rozumienie samego siebie. Program skierowano do najmłodszych, aby na tak wczesnym etapie rozwoju, działania te dały solidny grunt do rozwinięcia się umiejętności, które skutkują dobrostanem psychicznym i stanowią czynnik kluczowy w prewencji przyszłych problemów psychologicznych i zachowań ryzykownych.

Fundacja Pasja Rozwoju otrzymała dofinansowanie na realizację:

- programu profilaktyczno-rozwojowego (profilaktyka uniwersalna i selektywna) dla dzieci i młodzieży z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych i uzależnieniom behawioralnym związanym z profilaktyką uniwersalną i selektywną. Zadanie skierowane było do dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 18 lat,
- programu „Podróż w życie” służącemu wczesnej interwencji w zakresie profilaktyki uzależnień, który bazuje na strategii rozwijania umiejętności życiowych, społecznego uczenia się, kształtowaniu pozytywnej samooceny, wyznaczania celów, umiejętności rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, krytycznego myślenia, podejmowania decyzji, asertywności. Grupę docelową projektu stanowili uczniowie tyskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych (ok. 40 osób) oraz ich rodzice/opiekunowie i kadra pedagogiczna. W ramach działań odbyły się spotkania w szkołach i warsztaty.

Zrealizowano warsztaty profilaktyczne dla młodzieży szkół ponadpodstawowych pn. *Płatki śniegu. Wychowani przez media* prowadzone przez profilaktyków uzależnień z Centrum Szkoleń Profilaktycznych EDUKATOR Katarzyna Kudyba. W zajęciach wzięło udział ponad 1500 uczniów z 71 klas szkół średnich. Warsztaty miały formę interaktywną i angażowały młodzież, która chętnie podejmowała dyskusję z prowadzącym. Uczniowie poszerzyli wiedzę o zagrożeniach związanych z korzystaniem z nowych technologii, mieli również okazje do refleksji i przemyśleń na temat tego ile czasu spędzają w internecie i jak łatwo stają się pokoleniem "Płatków śniegu" – ludzi przewrażliwionych, którzy łatwo się obrażają i koncentrują świat tylko wokół siebie i swoich uczuć.

Omówione zostały również mechanizmy "gier interpersonalnych" rozgrywanych w serwisach społecznościowych, w których pokazujemy wyidealizowaną wersję siebie, co może prowadzić do stanów depresyjnych. Uczniowie przedstawiali swoje refleksje w odniesieniu do możliwych konsekwencji życia w bańce iluzji oraz dzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat treści przeglądanych w mediach społecznościowych. Podczas pracy w grupach, polecali sobie wzajemnie obszary sieci, które wpływają na samorozwój i budowanie pozytywnych wzorców. Dzielili się swoimi dotychczasowymi doświadczeniami odnośnie nawiązywanych relacji w sieci, określali obszary zagrożeń i możliwości.

Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek św. Faustyna realizował działania profilaktyczne dla rodziców i opiekunów pn. „Rodzina – dobre miejsce. Zajęcia dla rodziców/opiekunów rozwijające i wzmacniające kompetencje wychowawcze i zapobiegające uzależnieniom”.

Udzielono dotacji na realizację zadania: „Życie jest tylko jedno” - program profilaktyczno - edukacyjny dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Działanie w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla ok. 600 uczniów zrealizowało Stowarzyszenie Trzeźwość Życia. Celem zajęć prowadzonych w formie prelekcji i warsztatów było m.in. przekazanie wiedzy oraz uświadomienia zagrożeń wynikających z eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi.

W czterech szkołach ponadpodstawowych odbyły się profilaktyczne zajęcia psychoedukacyjne dla uczniów pn. „Fakty i mity dotyczące używania substancji psychoaktywnych oraz innych zachowań ryzykownych ze szczególnym uwzględnieniem używania marihuany, psychodelików i leków psychotropowych”. Uczniowie zapoznali się z takimi zagadnieniami jak m.in.: nadużywanie marihuany a ryzyko depresji, syndrom amotywacyjny, stany psychotyczne i schizofrenia, wpływ długotrwałego używania konopi indyjskich na kondycję psychiczną oraz pamięć i koncentrację, ryzyko używania leków (również tych dostępnych bez recepty) bez wskazań lekarskich itp. W sumie odbyło się 15 warsztatów, w których wzięło udział ok. 800 uczniów. Zajęcia poprowadziła Maria Banaszak, certyfikowana specjalistka psychoterapii uzależnień i psychoterapeutka poznawczo-behawioralna łącząca wieloletnią praktykę kliniczną oraz pracę naukową w zakresie leczenia uzależnień. Terapeutka w Ośrodku Monar w Głoskowie oraz dyrektor Hostelu dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Pełnomocniczka Zarządu Głównego Stowarzyszenia Monar ds. badań i rozwoju, przewodnicząca Towarzystwa Naukowego Psychoterapii Uzależnień oraz doradczyni naukowa PredictWatch. Nominowana do Nagrody Prezesa Rady Ministrów za wybitny wkład w naukę.

W celu zbadania zjawiska używania alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych i przemocy rówieśniczej wśród tyskiej młodzieży, przeprowadzono badania socjologiczne wśród uczniów I i III klas szkół średnich (próba losowa). Badanie dostarczyło również informacji niezbędnych do przygotowania i realizacji miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na kolejne lata, w tym sformułowanie wniosków i rekomendacji dla strategii działań w tym obszarze.

Badanie realizowało Konsorcjum firm: MIRABO Pracownia Badawczo-Psychologiczna Mirosława Prajsner oraz Ogólnopolskie Stowarzyszenie „RoPSAN – Rodzice Przeciwko Sprzedaży Alkoholu Nieletnim”

Teatr Mały prowadził edukację profilaktyczną w zakresie uzależnień w ramach udzielonej dotacji. Działania miały na celu uświadomienie osobom pozostającym w abstynencji, osobom z rodzin alkoholowych oraz uczniom wyższych klas szkół średnich w Tychach, zagrożeń związanych z uzależnieniami (w szczególności uzależnieniu od alkoholu), poprzez stworzenie możliwości czynnego uczestnictwa, jako publiczność, w spektaklu pt. „40% do miłości”, realizowanym w oparciu o interaktywną formę teatralną pn. „teatr forum”.

Zakupiono materiały edukacyjne i informacyjne związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, przemocy domowej, tj.:

➤ książki:

- „Cyberzaburzenia cyberuzależnienia” (autorzy: Mariusz Jędrzejko, Agnieszka Taper, Tomasz Kozłowski),
- „Jestem DDA - Notatki z terapii. Jak wyjść z toksycznego domu” (autor: Joanna Szczerbaty),
- „Uwięzieni w słowach rodziców” (autorzy: Agnieszka Kozak, Jacek Wasilewski),
- „Więź. Dlaczego rodzice powinni być ważniejsi od kolegów” (Gabor Maté, Gordon Neufeld),
- „Współuzależnieni. Jak zatroszczyć się o siebie i budować zdrowe relacje z osobami uzależnionymi” (autor: Joanna Flis),
- „Nastolatki na zakręcie. Jak wspierać zdrowie w głowie młodych ludzi. Poradnik dla rodziców, pedagogów i opiekunów” (autorzy: Katarzyna Waszyńska, Edyta Żmuda)

➤ oraz broszury:

- „Ochronić się przed przemocą - poradnik dla osób krzywdzonych”.

Powyższe materiały edukacyjno-informacyjne zostaną przekazane do tyskich szkół i bibliotek.

IV. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.

Fundacja Internationaler Bund Polska podpisała umowę na realizację zadania publicznego, którego celem była odbudowa i podtrzymanie umiejętności w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych. Z przyczyn niezależnych od zleceniobiorcy, zadanie nie zostało zrealizowane (na mocy zawartego porozumienia dotacja w całości została zwrócona).

V. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Realizowano działania wspierające abstynencję i trzeźwienie osób uzależnionych od alkoholu, mające na celu rozwijanie umiejętności interpersonalnych, promowanie stylu życia wolnego od

uzależnień oraz motywowanie do trwałej abstynencji i pomaganie innym w jej osiągnięciu. Dotację na zadania otrzymały stowarzyszenia abstynenckie: Abstynencki Klub Żeglarskiego Paprocany oraz Tyski Klubu Abstynentów Bosman.

Stowarzyszenie Ogień Wsparcia 2022 zorganizował działania profilaktyczne promujące zdrowy styl życia wolny od uzależnień, zwłaszcza od alkoholu, stanowiące jednocześnie alternatywę wobec używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych. „Bieg do trzeźwości” stał się wydarzeniem zrzeszającym całe rodziny a z poszczególnych kategorii biegu mogli skorzystać zarówno dorośli jak i dzieci. Wydarzeniu towarzyszyła możliwość konsultacji z psychoterapeutami ds. uzależnień z Ośrodka Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana.

Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA), Straż Miejska oraz pracownicy delegowani na kontrolę punktów sprzedaży alkoholu uczestniczyli w 16 kontrolach przedsiębiorców sprzedających napoje alkoholowe. Dodatkowo członków MKRPA wzięli udział w dwudniowych warsztatach szkoleniowych pn. „Dialog motywujący jako skuteczna metoda motywowania do zmiany destrukcyjnych zachowań”. Uczestnicy szkolenia mieli okazję do wymiany doświadczeń oraz ćwiczenia konkretnych umiejętności z wykorzystaniem technik dialogu motywującego.

Zorganizowano XI Zjazd Profilaktyczny, którego tematem przewodnim były dobre relacje i ich wpływ na uzależnienia. Wykłady wygłosili: Maria Banaszak, Mariusz Jędrzejko i Andrzej Niemczyk. Wydarzenie zgromadziło blisko 250 osób, w tym. m.in.: nauczycieli, pedagogów, psychologów, pracowników MOPS-ów i OPS-ów, przedstawicieli miast. Dla uczestników Zjazdu przygotowano wykłady i warsztaty, na których poruszano takie tematy jak psychospołeczne skutki pandemii, relacje, rozumienie potrzeb, emocji, skuteczna komunikacja, radzenie sobie ze stresem, stawianie granic i ich rola w zapobieganiu uzależnieniom.

Opracowały: Edyta Kokuła i Ewa Czekaj